

КОМИСИЈА ЗА РАЧУНОВОДСТВО И РЕВИЗИЈУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ИСПИТ ЗА СТИЦАЊЕ ПРОФЕСИОНАЛНОГ ЗВАЊА **ОВЛАШЋЕНИ РЕВИЗОР** (ИСПИТНИ ТЕРМИН: ЈУЛ 2020. ГОДИНЕ)

ПРЕДМЕТ 10: **НАПРЕДНО УПРАВЉАЧКО РАЧУНОВОДСТВО**

ЕСЕЈИ:

Есеј број 1: О промијењеним условима пословања и концепту стратегијског управљачког рачуноводства

Смјернице за одговор:

- навести и образложити најмање три кључне промјене у оквиру макроокружења и микроокружења које утичу на функционисање предузећа у савременим условима, образложити кључну општу посљедицу наведених промјена са становишта усмјерености активности предузећа и промјене у ланцу вриједности (односно у функционалним подручјима), те образложити појам и важност концепта стратегијског управљачког рачуноводства

Есеј број 2: Образложите сљедеће:

- а) Како долази до појаве везано за управљање производним трошковима познате под називом: "СПИРАЛА СМРТИ"!**
- б) Наведите и образложите два потенцијална проблема која би требало избјегавати у инкременталној анализи код релевантних трошкова!**
- в) Како менаџери треба да направе разлику између трошкова додате вриједности и трошкова који не додају вриједност!**
- д) Која је разлика између фиксног и статичког буџета?**

ЗАДАЦИ:

Задатак број 1.

Предузеће „Х“ се бави производњом дијелова за аутомобиле, и то у оквиру одјељења: дизајн, инжењеринг и производња. Током низа година предузеће има дугорочне уговоре са предузећима из аутомобилске индустрије који се баве производњом аутомобила. У 2018. години предузеће је имало три уговора са купцима „А“, „Б“ и „В“.

Систем обрачуна који користи предузеће подразумијева употребу машинских сати за алокацију варијабилних производних индиректних трошкова. Стварни варијабилни производни индиректни трошкови за 2018. годину су износили 800.000 н.ј., док је утрошак машинских сати по појединачним уговорима био:

- по основу производње за купца „А“ 1.200 м.с.
- по основу производње за купца „Б“ 5.600 м.с.
- по основу производње за купца „В“ 3.200 м.с.

односно, по основу сарадње са сва три купца - укупно 10.000 м.с.

I Стопа за алокацију варијабилних производних индиректних трошкова према концепту традиционалног система обрачуна трошкова (којим су коришћени само машински сати за алокацију) је (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

- a) 0,12 н.ј./м.с.
- b) 250 н.ј./м.с.
- c) 80 н.ј./м.с.
- d) 0,8 н.ј./м.с.

Провјера:

II Варијабилни производни индиректни трошкови алоцирани на појединачне уговоре (купце) према концепту традиционалног система обрачуна трошкова (којим су коришћени само машински сати за алокацију) су (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

- a) купац „А“ - 250.000 н.ј.; купац „Б“ - 410.000 н.ј. и купац „В“ - 240.000 н.ј.
- b) купац „А“ - 410.000 н.ј.; купац „Б“ - 250.000 н.ј. и купац „В“ - 240.000 н.ј.
- c) купац „А“ - 125.400 н.ј.; купац „Б“ - 260.700 н.ј. и купац „В“ - 413.900 н.ј.
- d) купац „А“ - 96.000 н.ј.; купац „Б“ - 448.000 н.ј. и купац „В“ - 256.000 н.ј.

Провјера:

III Ако су збирни подаци за узрочнике трошкова по одјељењима, те варијабилни производни индиректни трошкови и детаљи за употребу изазивача трошкова за сваки од три наведена уговора сљедећи (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

Одјељење	Варијабилни произ. инд. трошкови	Узрочник (изазивач) трошкова	Купац „А“	Купац „Б“	Купац „В“	Укупно
<i>Дизајн</i>	100.000 н.ј.	сати дизајна	200 с.д.	220 с.д.	80 с.д.	500 с.д.
Инжењеринг	480.000 н.ј.	сати инжењер.	190 с.и.	170 с.и.	340 с.и.	700 с.и.
Производња	220.000 н.ј.	машински сати	1.200 м.с.	5.600 м.с.	3.200 м.с.	10.000 м.с.
Укупно	800.000 н.ј.	-				

онда су стопе за алокацију трошкова по одјељењима:

- a) за дизајн: 200 н.ј./с.д.; за инжењеринг: 685,71 н.ј./с.и.; за производњу: 22 н.ј./м.с.
- b) за дизајн: 150 н.ј./с.д.; за инжењеринг: 45 н.ј./с.и.; за производњу: 120 н.ј./м.с.
- c) за дизајн: 250 н.ј./с.д.; за инжењеринг: 90 н.ј./с.и.; за производњу: 12 н.ј./м.с.
- d) за дизајн: 300 н.ј./с.д.; за инжењеринг: 130 н.ј./с.и.; за производњу: 55 н.ј./м.с.

Провјера:

IV) Варијабилни производни индиректни трошкови, алоцирани на појединачне уговоре (купце) према концепту обрачуна трошкова по активностима (којим су коришћене различите базе за алокацију) следеће (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

- a) купац „А“ - 410.000 н.ј.; купац „Б“ - 250.000 н.ј. и купац „В“ - 240.000 н.ј.
- b) купац „А“ - 196.685 н.ј.; купац „Б“ - 283.771 н.ј. и купац „В“ - 319.541 н.ј.
- c) купац „А“ - 125.400 н.ј.; купац „Б“ - 260.700 н.ј. и купац „В“ - 413.900 н.ј.
- d) купац „А“ - 145.358 н.ј.; купац „Б“ - 334.220 н.ј. и купац „В“ - 243.580 н.ј.

Задатак број 2.

Предузеће производи двије врсте производа: „А“ и „Б“. Расположиви подаци за два производа су следећи:

Елементи анализе	Производ „А“	Производ „Б“
Произведене и продате количине	10.000 ком.	5.000 ком.
Продајна цијена	2.000 н.ј./ком.	1.500 н.ј./ком.
Јединични варијабилни трошкови	1.200 н.ј./ком.	800 н.ј./ком.
Потрошено вријеме за дизајнирање	6.000 сати	1.000 сати
Вријеме тестирања и инспекције по јединици	1 сат/ком.	0,5 сат/ком.
Процент преправљаних готових производа у предузећу	5%	10%
Јединични трошкови преправке производа у предузећу	500 н.ј./ком.	400 н.ј./ком.
Процент поправки готових производа код купца	4%	8%
Јединични трошкови поправки производа код купца	600 н.ј./ком.	450 н.ј./ком.
Процијењени губици у продаји због лошег квалитета	-	300 ком.
Трошкови рада дизајнера	75 н.ј./сат	
Трошкови рада радника на тестирању и контроли	40 н.ј./сат.	

I Трошкови превенције, трошкови процјене (мјерења, контроле) квалитета, трошкови интерно идентификованих грешака (пропушта) и трошкови екстерно идентификованих грешака (пропушта) за производ „А“ су (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

- a) 0 н.ј.; 300.000 н.ј.; 350.000 н.ј.; 240.000 н.ј.
- b) 450.000 н.ј.; 400.000 н.ј.; 490.000 н.ј.; 0 н.ј.
- c) 450.000 н.ј.; 400.000 н.ј.; 250.000 н.ј.; 240.000 н.ј.
- d) 400.000 н.ј.; 450.000 н.ј.; 300.000 н.ј.; 240.000 н.ј.

II Однос (рацио) сваке врсте трошкова квалитета (из задатка I) и прихода за производ „А“ је (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

- a) 0,00%; 1,50%; 1,75%; 1,20%
- b) 2,25%; 2,00%; 2,45%; 0,00%
- c) 2,00%; 2,25%; 1,50%; 1,20%.
- d) 2,25%.; 2,00%; 1,25%; 1,20%

Доказ за одговоре I и II:

III Трошкови превенције, трошкови процјене (мјерења, контроле) квалитета, трошкови интерно идентификованих грешака (пропушта) и трошкови екстерно идентификованих грешака (пропушта) за производ „Б“ су (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

- a) 75.000 н.ј.; 100.000 н.ј.; 200.000 н.ј.; 390.000 н.ј.
- b) 275.000 н.ј.; 100.000 н.ј.; 290.000 н.ј.; 180.000 н.ј.
- c) 0 н.ј.; 150.000 н.ј.; 300.000 н.ј.; 390.000 н.ј.
- d) 100.000 н.ј.; 0 н.ј.; 200.000 н.ј.; 180.000 н.ј.

IV Однос (рацио) сваке врсте трошкова квалитета (из задатка III) и прихода за производ „Б“ је (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

- a) 1,33%; 0,00%; 2,67%; 2,40%.
- b) 3,67%; 1,33%; 2,67%; 2,40%
- c) 0,00%; 2,00%; 4,00%; 5,20%
- d) 1,00%; 1,33%; 2,67%; 2,40%

Доказ за одговоре III и IV:

Задатак број 3.

Предузеће „АС“ производи и продаје 15.000 комада производа „Х“ у 2019. години. Укупни трошкови по комаду износе 100 КМ. „АС“ зарађује 20% поврата инвестиције која износи 1.800.000 КМ у 2019. години.

Од Вас се тражи сљедеће:

1. Израчунајте продајну цијену „Х“ у 2019. години.

Израчунајте проценат разлике у цијени на пуне трошкове по комаду „Х“ у 2019. години.

2. Ако продајна цијена из 1. питања одговара варијабилном трошку по комаду увећаном за разлику у цијени од 60% (у односу на варијабилни трошак по јединици) израчунајте варијабилни трошак по комаду?

3. Израчунајте оперативну добит „АС“ под условом да се продајна цијена повећа на 130 КМ. По овој цијени „АС“ би требао продати 12.500 комада „Х“. Уз претпоставку да нема промјена у укупним фиксним трошковима, да ли би „АС“ требао повећати продајну цијену „Х“ на 130 КМ?

4. Као одговор на конкурентски притисак, „АС“ морао смањити цијену „Х“ на 110 КМ у 2020. години са намјером да постигне продају од 15.000 комада. „АС“ планира да смањи своју инвестицију на 1.650.000 КМ. Ако „АС“ жели да задржи 20% поврата инвестиције, који је циљани трошак по комаду у 2020. години?